

Sygn. akt III U 463/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2022r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Piotr Witkowski
Protokolant:	Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 października 2022r. w Suwałkach

sprawy **J. B.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla

w związku z odwołaniem J. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 13 września 2022 r. znak (...)

1. **oddala odwołanie;**

2. **zasądza od J. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. 180 (sto osiemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13.09.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił J. B. przyznania deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego przy emeryturze.

Argumentował, iż deputat węglowy, w formie ekwiwalentu pieniężnego, należny jest byłym pracownikom kolejowym, pobierającym emeryturę przyznaną na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej:

a) w związku z art. 32 tej ustawy, o ile przed przejściem na emeryturę byli zatrudnieni na kolei oraz deputat ten przysługiwał tym osobom w czasie zatrudnienia na kolei, z tytułu którego powstało prawo do emerytury

b) w związku z art.40 tej ustawy, niezależnie od tego, czy ostatnio przed przejściem na emeryturę byli zatrudnieni na kolei.

Natomiast organ rentowy odmówił przyznania deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego przy emeryturze, ponieważ J. B. pobiera emeryturę przyznaną na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej i przed przejściem na emeryturę nie był zatrudniony na kolei.

W lapidarnym odwołaniu J. B. domagał się zmiany decyzji i przyznania prawa do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, a w toku procesu wniósł również o zasądzenie od odwołującego się zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji i dodatkowo wskazał, iż zgodnie z art. 74 ustawy z dnia 08.09.2000r. o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) (t.j. Dz.U. z 2021 r., po. 146 ze zm.):

1. Byłemu pracownikowi kolejowemu pobierającemu emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, przyznaną na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin lub przepisów ustawy z dnia 12.06.1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 1983 r. poz. 144, z późn. zm.) albo przepisów ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 53, 252, 568, 1222 i 1578), a także członkom rodziny tego pracownika pobierającym po nim rentę rodzinną przyznaną na podstawie wymienionych przepisów, przysługuje prawo do deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego.

3. Świadczenie określone w ust. 1 przysługuje również emerytowi lub renciście, który pobiera emeryturę lub rentę z tytułu zatrudnienia w okresach równorzędnych z okresami zatrudnienia na kolei, oraz osobie, której przyznano kolejową emeryturę lub rentę w drodze wyjątku.

4. Prawo do deputatu węglowego nie przysługuje jednak emerytowi lub renciście, jeżeli nie przysługiwało mu w okresie zatrudnienia, z tytułu którego powstało prawo do emerytury lub renty.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił prawa do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy w oparciu o powołane przepisy, ponieważ z zaświadczenia z dnia 11.08.2022 r. wystawionego przez (...)w W. wynika, że odwołujący się był zatrudniony na kolei od dnia 04.03.1986 r. do 20.12.2001 r. Prawo do emerytury uzyskał na mocy przepisu art. 24 ustawy z dnia 17.12.1998 r. po uzyskaniu powszechnego wieku emerytalnego. Z akt sprawy nie wynika, aby (...) w W. pozostała w strukturach kolejowych do dnia rozwiązania z odwołującym się stosunku pracy.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Odwołania za uzasadnionego uznać nie można było.

J. B. (ur. (...)) w dniu 04.07.2022r. wystąpił z wnioskiem o emeryturę wraz z deputatem węglowym.

Z zaświadczeń z dnia 11.08.2022r. (k. 24-25 akt ZUS) wynika, że w okresie od 04.03.1986r. do 20.12.2001r. odwołujący się był zatrudniony w (...) B. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach: (...) (od 04.03.1986r. do 31.07.1986r.), (...) (od 01.08.1986r. do 31.12.1992r.), (...) (od 01.01.1993r. do 30.06.1998r.) i (...) (od 01.07.1998r. do 20.12.2001r.). Przez cały okres zatrudnienia pobierał ekwiwalent pieniężny. Po rozwiązaniu stosunku pracy - za porozumieniem stron z przyczyn dotyczących zakładu pracy - wypłata ekwiwalentu pieniężnego za węgiel została wstrzymana.

Następnie od 29.12.2002 r. do 30.06.2008 r. odwołujący podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników (zaświadczenie KRUS k. 6-6v akt ZUS). Natomiast od 27.2008 r. do 31.07.2022 r. (świadcstwo pracy z dnia 1.08.2022 r. k. 17 akt ZUS) był zatrudniany w (...) w A., jako (...), w następującym wymiarze czasu pracy:

- od 27.05.2008r. do 31.12.2017r. – pełen wymiar czasu pracy,

- od 01.01.2018r. do 31.12.2021r. – w 1/2 wymiaru czasu pracy,

- od 01.01.2022r. do 31.07.2022r. – w 1/8 wymiaru czasu pracy.

W okresie od 29.09.2020r. do 27.12.2020r. odwołujący pobierał świadczenie rehabilitacyjne (akta ZUS).

Decyzją z dnia 12.09.2022r. odwołujący nabył prawo do emerytury na podstawie art. 24 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2022r. poz. 504 ze zm.) od (...)tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

Jak organ rentowy wykazał art. 74 ust. 1 ustawy z dnia 08.08.2000r. o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 146 ze zm.) stanowi, że byłemu pracownikowi kolejowemu pobierającemu emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, przyznaną na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin lub przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 1983 r. poz. 144, z późn. zm.34) albo przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020r. poz. 53, 252, 568, 1222 i 1578), a także członkom rodziny tego pracownika pobierającym po nim rentę rodzinną przyznaną na podstawie wymienionych przepisów, przysługuje prawo do deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego.

Natomiast w myśl ustępu 4 tego przepisu prawo do deputatu węglowego nie przysługuje emerytowi lub renciście, jeżeli nie przysługiwało mu w okresie zatrudnienia, z tytułu którego powstało prawo do emerytury lub renty.

Nie każdemu więc byłemu pracownikowi kolejowemu, który w okresie zatrudnienia otrzymywał deputat węglowy przysługuje ekwiwalent za deputat węglowy jako dodatek do emerytury. Co prawda art. 74 ust. 1 ustawy z 08.09.2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) przewiduje możliwość nabycia prawa do deputatu węglowego byłemu pracownikowi kolejowemu również na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jednak przepis ten nie może być interpretowany w oderwaniu od ust. 4 tego przepisu. Zgodnie bowiem z ust. 4 prawo do deputatu węglowego nie przysługuje jednak emerytowi lub renciście, jeżeli nie przysługiwało mu w okresie zatrudnienia, z tytułu którego powstało prawo do emerytury lub renty (tak Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 23.01.2019r. sygn. akt III AUa 730/18, por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 07.03.2012r. sygn. akt III AUa 1699/11).

Nie było sporne, że przez pewien okres zatrudnienia odwołujący się był pracownikiem kolei, a zatem posiada status „byłego pracownika kolei”. Natomiast kluczowe znaczenie w niniejszej sprawie miało ustalenie, czy emerytura przyznana odwołującemu się w oparciu o przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, została ustalona z tytułu zatrudnienia na kolei. Okres pracy na kolei został uwzględniony przy ustalaniu wysokości emerytury odwołującego się, jednak samo prawo do tego świadczenia nie zostało mu przyznane wyłącznie z racji tego zatrudnienia.

Należy wskazać, na powołany wyżej art. 74 ust. 1 ustawy o komercjalizacji i restrukturyzacji (...), który wymienia akty prawne, na podstawie których przyznanie świadczenia uprawnia do ekwiwalentu. Są to przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin, przepisy ustawy z dnia 12.06.1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 1983 r. poz. 144, ze zm.) oraz przepisy ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.). Znaczenie ma też treść art. 74 ust. 3 ustawy o komercjalizacji, z którego wynika, że przedmiotowe świadczenie przysługuje również emerytowi lub renciście, który pobiera emeryturę lub rentę z tytułu zatrudnienia w okresach równorzędnych z okresami zatrudnienia na kolei, oraz osobie, której przyznano kolejową emeryturę lub rentę w drodze wyjątku.

Jak już wskazano, nie ulega wątpliwości, że od 04.03.1986r. do 20.12.2001r. odwołujący pracował na kolei, to jednak nie można uznać, że prawo do emerytury zostało mu przyznane z tytułu zatrudnienia na kolei. Odwołujący się po ustaniu zatrudnienia (koniec 2001r.) podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników – do 30.06.2000r., a następnie powszechnemu ubezpieczeniu społecznemu, z racji zatrudnienia w (...). Po 2001r. nie posiadał zatem

statusu pracownika kolei i nie otrzymywał ekwiwalentu za deputat węglowy. Należy również wskazać, że okresy pracy po 2001r. zostały również uwzględnione przy ustalaniu wysokości emerytury odwołującego się.

Ekwiwalent pieniężny z tytułu deputatu węglowego nie przysługuje każdemu byłemu pracownikowi kolei. Gdyby takie założenie przyjął ustawodawca to w ustawie z 08.09.2000 r. o komercjalizacji powołałby inne akty prawne jak np. ustawa z dnia 14.12.1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. poz. 267 ze zm.), czy ustawa z dnia 19.12.1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz.U. z 1995 r. poz. 333 i 617 ze zm.), bądź też inna wcześniejsza „ustawa emerytalna” nie dotycząca pracowników kolejowych. Z powyższego wynika, że zatrudnienie na kolei powinno być przesłanką przyznania emerytury w tym znaczeniu, że emerytura została przyznana byłemu pracownikowi kolejowemu właśnie z tytułu zatrudnienia na kolei. Uzyskanie emerytury z tytułu zatrudnienia na kolei oznacza, że jedną z przesłanek ustalenia tego prawa, określonych przez ustawodawcę, było zatrudnienie na kolei. Dopiero wówczas można mówić, że tytułem przyznania emerytury jest zatrudnienie na kolei. Chodzi tu o sytuację kiedy zatrudnienie na kolei jest wystarczającą przesłanką stażową do nabycia prawa do emerytury, a w przypadku odwołującego się tak nie było, gdyż podstawą prawną do emerytury nie było zatrudnienie na kolei. Decyzją z dnia 12.09.2022r. organ rentowy przyznał odwołującemu się emeryturę na podstawie art. 24 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Do ustalenia wysokości takiej emerytury staż pracy nie jest brany pod uwagę, bowiem stosownie z treści art. 25 i art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego. Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 15.09.2021 r. III AUa 762/21 ponownie wskazał, że prawo do deputatu węglowego przysługuje pracownikom pracującym na kolei. Przysługuje ono również byłym pracownikom, kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia nabyli emeryturę lub rentę. Tym samym nabycie prawa do emerytury na podstawie zatrudnienia wykonywanego poza koleją wyklucza skuteczne przyznanie prawa do deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ §1 kpc orzeczono, jak w punkcie 1.

O kosztach zastępstwa procesowego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 §1, §1¹, w zw. z art. 99 kpc i w zw. z §9 ust. 2 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 265 ze zm.). Odwołujący się przegrał sprawę obowiązany więc jest zwrócić organowi rentowemu poniesione przez niego koszty zastępstwa procesowego radcy prawnego.